

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Gjæring Afklaring

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 423. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346602848544/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

Teksten

Manuskripter

Manuskripterne til *G.-A.* findes på Det kgl. Bibliotek i Ny kgl. Samling 3358,4^o VIII-IX. Der er tale om to pakker med kladder til og renskrift af *Gjæring* og *Afklaring*.

Kladden til *Gjæring* benævnes 1. I kladden findes på *forsiderne* s. 1-158. Vedlagt er en lille note: »NB: Fra Side 158 føres Pagineringen videre paa Bagsiden af Bladene (tilbage til Manuskriptets Begyndelse) til S. 314, hvorefter Pagineringen gaar videre her (nemlig fra 315-417).«

På *bagsiderne* findes første side med forslag til titler på dobbeltromanen (se s. 415-16). Derpå s. 314-159 og de til *forsiderne* 315-318 svarende *bagsider*. Herefter paginerede sider fra 18ab-1ab. Om de sidste skriver JK: »1ab-18ab skrevet 6-7/5 1901. Som Indhold i Sven Langes Manuskri. til Skuespillet »Den gamle Præst.« Resten af *bagsiderne* er upaginerede.

Renskriften af *Gjæring* strækker sig på *forsiderne* fra s. 1-429. Selve pagineringen findes ejendommeligt nok på *bagsiderne*, skrevet med blå farveblyant.

På *bagsiderne* findes en renskrift af romanen *For Livets Skyld*, s. 1-141. Resten af *bagsiderne* er blanke.

På s. 430 er bla. følgende at læse: »Under Arbejde er en ny Roman:

Afklaret (ordet er overstreget)

Klar Vin (ordet er overstreget)

Afklaret.»

Et lille øjebliksbillede af den arbejdende kunstner.

Kladden til *Afklaring* benævnes 1. I kladden findes på *forsiderne* (idet 1. side er upagineret) s. 2-494. På *bagsiderne* findes intet, idet papiret er så tyndt, at ordene på *forsiderne* slår igennem.

Renskriften af *Afklaring* benævnes 2. I renskriften findes på *forsiderne* s. 2-245 (1. side er ikke pagineret). Indholdet på *bagsiderne* samler JK i et resumé. Efter som punkt 1 at have nævnt renskriften af *Afklaring* fortsætter han med at nævne titlerne på en række foredrag, artikler og digte; bortset fra *G.-A.* drejer det sig om tekster fra

1904-05. Det fremgår således, at JK var en sparsommelig mand med stærk tro på genbrug.

I nogle tilfælde rettes der i renskrifterne, dels med blæk (under renskrivningen), dels med blyant (under en ny gennemlæsning). Næsten alle rettelser overføres til det trykte 1. oplag; ingen af dem er af nævneværdig art.

Udgaver

1. udgave, kaldet 1. oplag, af *Gjæring* udkom i 1902, trykt i 1250 eksemplarer. *Afklaring* udkom ligeledes i 1902, i 1500 eksemplarer. I 1903 udkom 2. oplag af *Gjæring* i 1000 eksemplarer, medens der ikke kom noget oplag af *Afklaring*. Senere er bøgerne udkommet i 1917, 1941 og 1949. Det kan tilføjes, at JK i *Højskolebladet*, nr. 14, 1902, lod trykke »Brudstykke af en om kort Tid udkommende ny Roman af Jakob Knudsen». Brudstykket svarer til s. 38: »saa snart Dampskibet» til s. 43: »sesyge alic sammen», med andre ord beretningen om rejsen til København med besøget hos Grundtvig som den store oplevelse.

Sammenligner man oplagene 1902 (1), 1917 (2), 1941 (3) og 1949 (4), (idet man ser bort fra *Gjæring* 1903, der ligger tæt op ad *Gjæring* 1902), finder man ligheder og forskelle mellem oplagene. I de fleste tilfælde er forholdet enten det, at man i 1949 moderniserer overfor de tre ældre oplag (*Vantoes* > 1949: *Vantros*), eller at man griber bagom 2. og 3. oplag til 1. (*Trolddomsmester* > *Trolmester* > *Troldmester* > *Trolddomsmester*).

Denne udgave af *G.-A.* er således sammenholdt med håndskrifterne og senere udgaver. Det har haft flg. konsekvenser: Førstedgaven er i videst muligt omfang benyttet som trykgrundlag, og der er kun rettet, hvor der er tale om åbenlyse trykfej (s. 64 *Cjertua* > *Gjertrua*, s. 155 *langsomt* > *langsomt*), inkonsekvent stavning af navne o.lign. (s. 148 *Nordby* > *Nordbye*, s. 239 *Winstrup* > *Wintrup*), decideret meningsløs interpunktion (s. 177 *idet, hun* > *idet hun*) og endelig i tiltaleformen *de/dem/deres* > *De/Dem/Deres*.